

CZU 343.224.1

DOI 10.5281/zenodo.5652876

RĂSPUNDEREA PENALĂ A MINORULUI ÎN UNELE ȚĂRI EUROPENE

Radion COJOCARU,
doctor în drept, profesor universitar

Valentina RUSSU,
doctorandă

CRIMINAL LIABILITY OF THE MINOR IN SOME EUROPEAN COUNTRIES

Radion COJOCARU,
PhD, university professor

Valentina RUSSU,
PhD student

Evoluția fenomenului delincvenței juvenile în lume și mai ales gravitatea infracțiunilor săvârșite de minori, formele violente de săvârșire a acestora au determinat ca problematica răspunderii penale a minorilor să devină una de interes major. Devine, deci tot mai actuală problematica minorului aflat în conflict cu legea. În această lucrare autorul descrie particularitățile răspunderii penale a minorului în unele țări europene, analizând doctrina juridică și reglementările legislative ale acestora, în scopul evidențierii unor bune practici în materia tratamentului penal al minorilor și formulării unor propuneri de perfecționare a cadrului legal național.

Cuvinte-cheie: minor, infracțiune, răspundere penală, responsabilitate, vârsta răspunderii penale, măsuri de siguranță, pedeapsă penală

The evolution of the phenomenon of juvenile delinquency in the world and especially the seriousness of the crimes committed by minors, the violent forms of their committing have determined that the issue of criminal liability of minors to become one of major interest. So, it is becoming more and more up-to-date the issue of the minor in conflict with the law. In this work the author describes the particularities of the criminal liability of the minor in some European countries, analyzing the legal doctrine and their legislative regulations, for the purpose of highlighting good practices in the field of criminal treatment of minors and formulating proposals to improve the national legal framework.

Keywords: minor, crime, criminal liability, responsibility, age of criminal liability, safety measures, criminal punishment

Introducere. Ca instituție, răspunderea penală, consecință inevitabilă a încălcării normelor de drept, cuprinde ansamblul de dispoziții privitoare la realizarea prin constrângere a normelor penale. În procesul constatării și angajării răspunderii penale în cazul infractorului minor se întâlnesc însă o serie de particularități, cauzate de starea bio-psiho-fizică a acestuia, care influențează în mod direct atât determinarea capacității penale, cât și stabilirea regimului sancționator, aspecte ce deosebesc tratamentul infractorului minor în domeniul răspunderii penale față de cel al majorului [1, p.1].

La momentul de față, criminalitatea juvenilă suscită interesul nu numai al specialiștilor în materie de educație și ocrotire, dar și a celor din sfera dreptului penal, a criminologiei, sociologiei, filosofiei, biologiei. De asemenea, ea stă în atenția

Introduction. As an institution, criminal liability, an inevitable consequence of the violation of legal norms, includes the set of provisions regarding the implementation of criminal norms by constraint. In the process of finding and engaging the criminal liability in the case of the minor offender, however, a series of particularities are encountered, caused by his bio-psycho-physical state, which directly influence the determination of the criminal capacity, as well as the establishment of the sanctioning regime, aspects that distinguish the treatment of the minor offender in the field of criminal responsibility compared to that of the major [1, p.1].

At the moment, juvenile criminality arouses the interest not only of specialists in the field of education and protection, but also of those in the

a numeroase organizații guvernamentale și non-guvernamentale, ca și în preocupările unor persoane cu inițiative particulare de interes umanitar [2, p.83].

Printre mijloacele de luptă cu infracționalitatea în ansamblu, în special punând accentul pe delincvența juvenilă, sunt și cele cu caracter penal. În fapt, CP al RM, adoptat la 18 aprilie 2002, a depășit anumite probleme care se impuneau la nivelul sancționării persoanelor minore, însă a lăsat în vigoare aceleași elemente ale sistemului represiv, punând în evidență mai accentuată modelul mixt al acestuia. Deci, un rol aparte în teoria dreptului penal o au formele de realizare a răspunderii penale a minorilor, în particular pedepsele adoptate și aplicate acestora. Studiarea comparativă a reglementărilor diferitor state referitoare la răspunderea penală a minorilor oferă posibilitatea evidențierii unor practici comune, dar și a unor particularități de sancționare a minorilor aflați în conflict cu legea.

Desigur, fiecare stat își conturează propria-i teorie cu privire la răspunderea penală a minorilor și limitele acestei răspunderi, formele de răspundere penală a minorilor, consacrandule și în aspect normativ. În acest sens, domeniul răspunderii penale a minorilor este, cu adevărat, după cum menționează C. Butiuc, unul extrem de delicat. Din aceste considerente nici doctrina de specialitate nu se impune cu o poziție și o concepție unitară, fapt care a repercutat și modul de reglementare a minoratului și a limitelor răspunderii penale a minorilor [3, p.32].

Metode și materiale aplicate. În scopul realizării acestei cercetări, autorii valorifică metode de cercetare specifice teoriei și doctrinei juridice, dintre care metoda logică, metoda analizei comparative, analiza sistemică, descrierea, deducția, metoda istorică. Materialele utilizate în vederea realizării studiului le constituie publicațiile savanților din domeniu, precum și legislația penală relevantă. De asemenea, baza științifică a cercetării o constituie diverse studii cuprinse în culegeri de materiale ale conferințelor, articole științifice, comentarii aplicative etc.

Rezultate obținute și discuții. Combateră delincvenței juvenile, menționează A. Boroș, G. Ș. Ungureanu și M. A. Hotca, constituie o

field of criminal law, criminology, sociology, philosophy, biology. It also stands in the attention of numerous governmental and non-governmental organizations, as well as in the concerns of persons with particular initiatives of humanitarian interest [2, p.83].

Among the means of fighting crime as a whole, particularly with an emphasis on juvenile delinquency, are those of a criminal nature. In fact, the Criminal Code of the Republic of Moldova, adopted on April 18, 2002, overcame certain problems that were required at the level of sanctioning minors, but left in force the same elements of the repressive system, highlighting more emphatically its mixed model. Therefore, a special role in the theory of criminal law is played by the forms of achieving the criminal liability of minors, in particular the punishments adopted and applied to them. The comparative study of the regulations of different states regarding the criminal liability of minors offers the possibility of highlighting common practices, but also of some particularities of sanctioning minors in conflict with the law.

Of course, each state outlines its own theory regarding the criminal liability of minors and the limits of this liability, the forms of criminal liability of minors, enshrining them also in normative aspect. In this respect, the field of criminal liability of minors is indeed, as C. Butiuc mentions, an extremely delicate one. For these reasons, the specialized doctrine does not impose itself with a unitary position and conception, a fact which also reflected the way of regulating the minority and the limits of the criminal liability of minors [3, p.32].

Applied methods and materials. In order to carry out this research, the author capitalizes research methods specific to the legal theory and doctrine, among which the logical method, the method of comparative analysis, the systemic analysis, the description, the deduction, the historical method. The materials used to carry out the study are the publications of the scientists in the field, as well as the relevant criminal legislation. Also, the scientific basis of the research is represented by various studies included in collections of conference materials, scientific articles, applicative comments etc.

preocupare a țărilor europene, care se văd, după cum se indică, pe bună dreptate, confruntate cu creșterea numărului de fapte violente, comise de către minori, a recidivei, a traficului de droguri [4, p.751] în rândul minorilor, a violenței rasiale și xenofobe și, nu în ultimul rând, se constată o creștere a numărului de infracțiuni comise de către minori, care au ca victime alți minori [5, p.30].

Anume evoluția fenomenului delincvenței juvenile a determinat în unele state europene elaborarea de reforme penale în materia minorilor. Astfel, A. Boroș și Ș. G. Ungureanu indică la faptul că, chiar dacă există unele diferențe în ceea ce privește sistemul de sancțiuni sau de măsuri aplicabile minorilor, se poate identifica, totuși, o tendință comună, în toate țările europene, care acordă prioritate măsurilor reparatorii, în favoarea victimei sau a instituțiilor publice ori private, măsurilor cu caracter educativ sau de probațiune, rezervându-se pedepsele privative de libertate numai pentru cazurile cele mai grave de delincvență juvenilă [5, p.30-31].

Potrivit opiniei unor autori, diversitatea tipurilor instituționale europene, de răspuns la delincvența minorilor, care se regăsesc, în prezent, cu variante și în restul lumii, este dată de diversitatea reacțiilor sociale la fenomen și la unele modele legislative ce țin, la rândul lor, de diversitatea exigențelor, a situațiilor și a interpretării comportamentelor deviante și delincvente în societate, a varietății acestora și a pretențiilor actuale față de condiția umană în general, și nu în ultimul rând particularitățile și intervențiile statului în probleme de prevenire și control [6, p.11].

În literatura de specialitate se remarcă o mare variabilitate a criteriilor juridice cu privire la natura și conținutul delincvenței juvenile determinată între altele și de o mare diversitate a limitelor de vârstă luate în considerare pentru stabilirea majoratului penal și nu numai. Astfel, în unele studii se evidențiază că dificultățile de integrare europeană, sunt generate de diferențele existente între diferite culturi juridice care se confruntă între ele pe linia a numeroase probleme dar și de inegalitatea sistemelor de drept între care se realizează „*transplantul juridic*” care s-ar cere să aibă în comun caracteristicile dreptului post-modern ale secolului XXI. O asemenea diversitate îngre-

Obtained results and discussions. Combating juvenile delinquency, mention A. Boroș, G. Ș. Ungureanu and M. A. Hotca, is a concern of European countries, which see themselves, as indicated, rightly, faced with the increase in the number of violent acts committed by minors, of recidivism, drug trafficking [4, p.751] among minors, of racial and xenophobic violence and, last but not least, there is an increase in the number of crimes committed by minors, who have as victims other minors [5, p.30].

Namely, the evolution of the phenomenon of juvenile delinquency has determined in some European countries the elaboration of criminal reforms in the field of minors. Thus, A. Boroș and Ș.G. Ungureanu point out that, even if there are some differences in the system of sanctions or measures applicable to minors, it is still possible to identify a common trend, in all European countries, which gives priority to remedies, in favor of the victim or of public or private institutions, to measures of an educational or probation nature, reserving custodial sentences only for the most serious cases of juvenile delinquency [5, p.30-31].

According to the opinion of some authors, the diversity of the European institutional types, of response to the delinquency of minors, which are currently found with variants in the rest of the world, is given by the diversity of social reactions to the phenomenon and to some legislative models that are related, in their turn, to the diversity of requirements, situations and interpretation of deviant and delinquent behaviors in society, of their variety and of the current claims towards the human condition in general, and not least the particularities and interventions of the state in matters of prevention and control [6, p.11].

In the specialized literature there is a great variability of the legal criteria regarding the nature and content of the juvenile delinquency determined, among others, by a great diversity of the age limits taken into account for the establishment of the criminal majority and not only. Thus, in some studies it is highlighted that the difficulties of European integration are generated by the differences existing between different legal cultures that face each other in the line of numerous problems, but also by the inequality of the legal

unează și întârzie, formarea unei conștiințe europene comune, inclusiv juridică, necesară a sta la baza voinței comune a statelor membre [6, p.11]. Se ridică astfel problema acelor transformări legislative care să producă schimbări de percepție a comunității, a societății în general, cu privire la noile forme de marginalizare socială, în multe cazuri cu efecte de durată, pe care le implică un sistem represiv de politică penală, astfel încât să devină posibilă lărgirea sferei de reglementări necesare a fi adaptate la legislația comunitară [7, p.69]. Acest lucru se impune cu atât mai mult cu cât într-o viziune modernă: „sistemele de drept nu trebuie separate de contextul lor nejuridic, social, politic și istoric deoarece principalele legi și precedentele judecătorești sunt aplicabile doar prin situarea lor într-un asemenea context” [6, p.11].

Din combinația diverselor mijloace de intervenție, după câmpul lor de acțiune, R. Gassin desprinde 3 domenii principale prin care se acționează împotriva delincvenței și anume: dreptul penal cu sistemul său sancționator și modalități de aplicare concretă; tratamentul delincvenților în strânsă legătură cu primul domeniu și prevenirea cu diversele sale mijloace de acțiune, reunite mai întâi în conceptul de reacție socială contra crimei, și, în consecință, diminuarea spațiului de intervenție a dreptului penal în privința minorilor, cu mutarea centrului de greutate în politica socială [7].

Până a recurge la descrierea nemijlocită a particularităților răspunderii penale a minorilor în unele țări europene, evidențiem mai întâi că o importanță deosebită capătă chestiunea inevitabilității și raționalității răspunderii penale a minorilor. Menționăm în continuare că elaborarea și realizarea politicii penale în privința infractorilor minori se fundamentează pe un anumit sistem de principii. În sistemul acestora un loc deosebit îl ocupă principiul echității. Astfel, potrivit opiniei unor autori, printre multiplele dispoziții ale acestui principiu îl ocupă anume cerința echității răspunderii penale a persoanei care a comis infracțiunea [8, p.132]. În raționamentele referitoare la echitatea răspunderii se intersectează chestiunile inevitabilității și raționalității ei. Anume în situația unui calcul balansat a acestor două cerințe s-ar putea vorbi despre echitatea atragerii la răspundere.

systems between which the «*legal transplantation*» is carried out, which would be required to have in common the characteristics of the post-modern law of the XXI century. Such diversity makes it difficult and delayed, the formation of a common European consciousness, including legal, necessary to form the basis of the common will of the Member States [6, p.11]. This raises the question of those legislative transformations that would bring about changes in the perception of the community, of society in general, with regard to new forms of social marginalisation, in many cases with lasting effects, which a repressive system of criminal policy entails, so as to make it possible to broaden the field of regulations necessary to adapt them to Community legislation [7, p.69]. This is all the more necessary because in a modern vision: «*legal systems must not be separated from their non-legal, social, political and historical context because the main laws and judicial precedents are applicable only by placing them in a such context*» [6, p.11].

From the combination of the various means of intervention, according to their field of action, R. Gassin detaches 3 main areas through which is acted against delinquency, namely: criminal law with its sanctioning system and concrete methods of application; the treatment of offenders in close connection with the first area and prevention with its various means of action, first of all in the concept of social reaction against crime, and, consequently, the diminution of the space for intervention of criminal law regarding minors, with the relocation of the center of gravity in social policy [7].

Until we resort to the direct description of the particularities of the criminal liability of minors in some European countries, it is first of all apparent that a special importance is given to the issue of the inevitability and rationality of the criminal liability of minors. We would like to mention that the elaboration and implementation of the criminal policy regarding the minor offenders is based on a certain system of principles. In their system, a special place is occupied by the principle of rightness. Thus, according to some authors' position, among the many provisions of this principle is the requirement of fair criminal liability of the person who committed the crime

Inevitabilitatea răspunderii penale este înțeleasă de către anumiți juriști ca fiind un principiu independent al dreptului penal. În special, S. G. Chelina și V. N. Kudreavțev îl formulează în felul următor: Orice persoane, în acțiunile sau în inacțiunile căreia se conțin elementele compo- nentei de infracțiune urmează a fi pedepsită sau supusă cărorva altor măsuri de constrângere pre- văzute de legea penală. Liberarea de răspunderea sau pedeapsa penală poate avea loc doar dacă sunt prezente temeiurile și condițiile prevăzute de lege [9, p.128].

Reacționarea obligatorie la infracțiune este o condiție a restabilirii echității afectate prin infracți- une. Echitatea este restabilită nu prin sancționarea celor vinovați, ci prin descoperirea infracțiunilor, prin darea în vileag la timp a infractorilor și atrage- rea lor la răspundere penală. Restabilirea echității nu necesită în toate cazurile aplicarea și executarea pedepsei, uneori fiind destulă aplicarea altor mă- suri de contrângere penală, sau chiar și eliberarea celui vinovat de la pedeapsă și răspundere penală. Atragerea la răspundere a fiecăruia care a săvârșit o infracțiune dezrădăcinează senzația de nepede- sire și permisiune a oricui, întărind în conștiința so- cietății începuturile echității.

Răspunderea ca o garanție a ordinii de drept, a legalității și echității și ca modalitate ju- ridică de protecție a intereselor individuale și obștești poate avea efectul dorit doar în cazul res- pectării condiției aplicabilității obligatorii în cazul fiecărei fapte ilegale săvârșite. Inevitabilitatea răs- punderii presupune că fiecare contravenient, in- fractor poartă răspundere pentru cele comise cu luarea în considerație a gradului de pericol social și de prejudiciabilitate, a formei de vinovăție și a altor factori care individualizează măsurile de răs- pundere [10, p.2].

Vorbind în continuare despre particularitățile răspunderii penale a minorilor, menționăm că în domeniul justiției pentru mi- nori, sistemele de drept urmează două modele [11, p.659]: cel tradițional sau penal, conform căruia începând cu o anumită vârstă minorilor li se aplică pedepse, și cel mai recent, nepenal, care acordă prioritate măsurilor educative, în ambele modele, minorilor, sub o anumită vârstă, care au săvârșit fapte prevăzute de legea penală, aplicân-

[8, p.132]. In the reasoning regarding the equity of responsibility, intersect the questions of its in- evitability and rationality. It is in the case of a bal- anced calculation of these two requirements we could talk about the equity of responsibility.

The inevitability of criminal liability is un- derstood by certain lawyers as an independent principle of criminal law. In particular, S.G. Ce- lina and V.N. Kudreavtsev formulate it in the following way: Any person, in whose actions or inactions are contained the elements of the com- ponent of the crime, shall be punished or subject- ed to any other constraint measures provided by the criminal law. The release from criminal liabil- ity or punishment can take place only if there are present the grounds and conditions provided by the law [9, p.128].

Mandatory reaction to the crime is a condi- tion of restoring the fairness affected by the crime. Fairness is restored not by sanctioning of the guilty person, but by the discovery of the crimes, by revealing the criminals in time and attracting them to criminal responsibility. The restoration of equity does not require in all cases the application and execution of the sentence, sometimes there being enough to apply other measures of criminal constraint or even the release of the guilty from punishment and criminal liability. The prosecu- tion of everyone who has committed a crime up- roots the feeling of impunity and permission of anything, strengthening in the consciousness of society the beginnings of equity.

Liability as a guarantee of the rule of law, of legality and equity and as a legal way of protecting individual and public interests can have the desired effect only in case of compliance with the condi- tion of mandatory applicability in the case of com- mitting each illegal act. The inevitability of liability implies that each of the offenders and the criminals are responsible for those committed taking into account the degree of social danger and prejudice, the form of guilt and other factors that individual- ize the measures of liability [10, p.2].

Speaking further about the particularities of criminal liability of minors, we mention that in the field of juvenile justice, the legal systems follow two models [11, p.659]: the traditional or criminal one, according to which from a certain age minors are subject to punishments, and the

du-li-se numai măsuri de protecție.

Modelul tradițional penal rămâne dominant, acesta recurgând atât la pedepse cât și la măsuri educative, cum este, de exemplu, în dreptul englez, unde minorului îi sunt aplicabile, în principiu, numai pedepse, însă mai puțin severe în privința duratei și a modului de executare decât cele aplicabile infractorilor majori. Alte legislații prevăd existența unui sistem mixt de sancțiuni alcătuit din pedepse și măsuri educative, cum este, de exemplu, cazul Elveției, unde minorului i se poate aplica fie o pedeapsă, fie o măsură educativă, sau cazul Germaniei, unde minorului infractor i se aplică, în paralel cu pedepsele, și măsuri educative (unele cu caracter coercitiv, iar altele disciplinare). Modelul nepenal pune accent pe măsurile educative, cum este de exemplu în legislația belgiană unde a fost lansat conceptul de „minor aflat în pericol”, concept care include indisciplina, vagabondajul și comiterea de infracțiuni [6, p.12].

În corespundere cu **Codul penal francez**, vârsta răspunderii penale coincide cu vârsta majoratului, dar în anumite cazuri poate fi coborâtă la 13 ani. Articolul 122-8 Codul penal instituie principiul lipsei absolute a răspunderii penale a minorului care nu a împlinit 13 ani: „Minorii care au discernământ răspund penal pentru crime, delictes sau contravenții, în condițiile prevăzute de o lege specială, care determină măsurile de protecție, asistență, supraveghere și educare ce pot fi aplicate unui minor. Această lege prevede sancțiunile educative care pot fi pronunțate împotriva minorilor între 10 și 18 ani și pedepsele care pot fi pronunțate împotriva minorilor între 13 și 18 ani, ținându-se seama de atenuarea responsabilității de care beneficiază în virtutea vârstei lor” [12]. Astfel, copilul sub vârsta de 13 ani nu poate fi supus unei pedepse, ci numai unei sancțiuni educaționale.

În ceea ce privește dreptul francez, legiuitorul penal alege să dedice fenomenului delincvenței juvenile un act normativ distinct de Codul penal, respectiv *Ordonanța privind minorii delincvenți nr. 45-174 din 2 februarie 1945* [13]. În articolul 2 al actului menționat se stabilește *inter alia*: „Tribunalul pentru minori și Curtea cu Juri pentru minori vor pronunța, după caz, măsuri de protecție, asistență, supraveghere și educație pentru minorii

most recent, non-criminal, which gives priority to educational measures, in both models, to minors, under a certain age, who have committed acts stipulated by the criminal law, applying only protection measures to them.

The traditional criminal model remains dominant, as it resorts to both punishments and educational measures, such as, for example, in English law, where the minor is, in principle, subject to only punishments, but less severe in terms of duration and method of execution than those applicable to adult offenders. Other legislations provide for the existence of a mixed system of sanctions consisting of punishments and educational measures, such as, for example, the case of Switzerland, where to the minor may be given either a punishment or an educational measure, or the case of Germany, where against the minor offender is applied, in parallel with the punishments, and educational measures (some of a coercive nature and some of a disciplinary nature). The non-criminal model emphasizes educational measures, such as, for example, in the Belgian legislation where the concept of «*minor in danger*» was launched, a concept that includes indiscipline, vagrancy and the committing of crimes [6, p.12].

In accordance with the **French Criminal Code**, the age of criminal liability coincides with the age of majority, but in some cases it can be lowered to 13 years. Article 122-8 of the Criminal Code establishes the principle of the absolute absence of criminal liability of a minor who has not reached the age of 13 years: „Minors who have discernment are criminally liable for crimes, offenses or misdemeanors, under the conditions provided by a special law, which determines the protection, assistance, supervision and education measures that can be applied to a minor. That law provides the educational sanctions that can be imposed against minors between 10 and 18 years old and the penalties that can be imposed against minors between 13 and 18 years, taking into account the alleviation of the responsibility they enjoy by virtue of their age” [12]. Thus, the child under the age of 13 can not be subjected to a punishment, but only to an educational sanction.

As regards French law, the criminal legislature chooses to dedicate to the phenomenon

aflați în conflict cu legea. Cu toate acestea, atunci când circumstanțele și personalitatea minorilor o impun, aceștia pot aplica o sancțiune educativă pentru minorii cu vârsta cuprinsă între 10 și 18 ani sau pot aplica o pedeapsă pentru minorii cu vârsta cuprinsă între 13 și 18 ani, ținând seama de atenuarea răspunderii penale, în conformitate cu prevederile legii. În cel de-al doilea caz, dacă se va aplica amenda, munca în folosul comunității sau pedeapsa cu închisoarea (cu suspendare), suplimentar poate fi aplicată și o sancțiune educativă. Tribunalul pentru minori poate aplica minorului pedeapsa cu închisoarea, cu sau fără suspendarea executării, numai după ce a justificat temeinic alegerea acestei pedepse” [13]. Potrivit aceleși ordonanțe, minorilor li se aplică un regim sancționator mixt, alcătuit din măsuri educative, mediere-reparație și pedepse. Astfel, față de minorul care nu a împlinit 13 ani, se poate pronunța una din următoarele măsuri educative: 1. Confiscarea unui obiect deținut de minor sau aparținând acestuia, care a servit la săvârșirea infracțiunii sau care este produsul infracțiunii; 2. Interdicția de a se afla, pentru o durată de cel mult 1 an, în locul unde infracțiunea a fost comisă, cu excepția locului în care minorul își are reședința obișnuită; 3. Interdicția, pe o durată de cel mult 1 an, de a întâlni victimele infracțiunii sau de a intra în relații cu acestea; 4. Interdicția, pe o durată de cel mult 1 an, de a-i întâlni pe coautorii sau complicii la săvârșirea infracțiunii sau de a intra în relații cu aceștia; 5. Obligația de a acorda ajutor sau reparație victimei; 6. Obligația de a urma, pe o durată de cel mult 1 an un stagiul de formare civică, pentru a-i aminti minorului obligația de a respecta legea; 7. Plasarea pentru o perioadă de cel mult 3 luni, cu posibilitatea reînnoirii acesteia o singură dată, pentru cel mult 1 lună față de minorii cu vârsta cuprinsă între 10 și 13 ani, într-o instituție sau instituție de învățământ publică sau privată care să realizeze activități psihologice, educaționale și sociale privind faptele comise și care să fie situată în afara locului obișnuit de reședință; 8. Executarea de munci școlare; 9. Avertismentul solemn; 10. Plasarea într-o școală cu facilități de internat pentru o perioadă de 1 an cu posibilitatea ca minorul să se întoarcă la familie în timpul weekend-urilor și a vacanțelor

of juvenile delinquency a normative act distinct from the Criminal Code, namely *the Ordinance on juvenile delinquents no. 45-174 of 2 February 1945* [13]. Article 2 of that act lays down, *inter alia*: “The Court for Juveniles and the Juvenile Court of Jury shall, where appropriate, issue measures of protection, assistance, supervision and education for minors in conflict with the law. However, where the circumstances and personality of minors impose, they may apply an educational penalty on minors between the ages of 10 and 18 or may impose a sentence for minors aged between 13 and 18, taking into account the alleviation of criminal liability, in accordance with the provisions of the law. In the second case, if it is imposed the fine, community service or prison sentence (suspended), may also be applied an educational penalty. The Court for Juveniles may impose a minor’s prison sentence, with or without suspension of execution, only after it has duly justified the choice of this sentence” [13]. According to the same ordinance, to the minors is applied a mixed sanctioning regime, consisting of educational measures, mediation-reparation and punishments. Thus, in relation to the minor who has not reached the age of 13, may be pronounced one of the following educational measures: 1. Confiscation of an object owned by or belonging to the minor, which served to commit the crime or which is the product of the crime; 2. Prohibition to be in the place where the offence was committed for a maximum period of 1 year, except for the place where the minor has his or her habitual residence; 3. Prohibition, for a maximum period of 1 year, to meet or enter into relations with victims of crime; 4. Prohibition, for a maximum period of 1 year, to meet or enter into relations with co-perpetrators or accomplices in the perpetration of the crime; 5. The obligation to provide aid or compensation to the victim; 6. The obligation to follow, for a maximum period of 1 year, a civic training course, in order to remind the minor of the obligation to comply with the law; 7. Placement for a period not exceeding 3 months, with the possibility of its renewal only once, for a maximum of 1 month compared to minors aged between 10 and 13 years, in a public or private educational institution or institution that carries out psychological, educational and social

școlare; 11. Interdicția de a se deplasa pe drumul public între orele 23:00 și 06:00 fără a fi însoțit de unul dintre părinții săi sau de titularul autorității părintești, pentru o perioadă de cel mult 3 luni, cu posibilitatea reînnoirii acesteia o singură dată. 12. Obligația de a urma, pe o durată de cel mult 1 an un stagiul de formare civică [13].

În privința minorului care a împlinit 13 ani, Tribunalul pentru minori poate dispune una dintre următoarele *măsuri educative*: 1. Încredințarea minorului părinților, tutorelui sau unei persoane de încredere; 2. Plasarea într-o instituție publică sau privată, de educare sau de formare profesională; 3. Plasarea într-o instituție medicală sau medical-educativă; 4. Plasarea într-o instituție publică de învățământ cu supraveghere sau de educație corectivă; 5. Avertisment solemn; 6. Măsura activității de zi (*measure d'activité de jour*) [13].

Potrivit Ordonanței nr.45-174/1945, minorului care a atins vârsta de 13 ani îi pot fi aplicate și pedepse, dintre care: 1. Pedepse privative de libertate, cu condiția că pedeapsa privativă aplicată nu va depăși jumătatea pedepsei prevăzute de lege pentru acea infracțiune. Dacă pedeapsa prevăzută de lege este închisoarea sau detențiunea pe viață, nu poate fi aplicată o pedeapsă cu închisoarea mai mare de 20 de ani (art.20-2). Dacă minorul a împlinit vârsta de 16 ani, Tribunalul pentru minori și Curtea cu juri pentru minori pot, cu titlu excepțional, ținând seama de circumstanțe și de personalitatea minorului, poate să nu aplice dispozițiile alineatului precedent. În acest caz, pedeapsa aplicabilă unui minor cu vârsta între 16 și 18 ani poate fi ca și cea aplicată majorilor. Minorii execută pedeapsa închisorii într-o secție specializată sau într-un penitenciar specializat pentru minori. 2. Pedeapsa detenției la domiciliu sub supraveghere electronică; 3. Pedeapsa amenzii, cu condiția că cuantumul acesteia nu va depăși suma de 7 500 de euro; 4. Pedeapsa de a urma un stagiul (*la peine de stage*).

Totodată, dispozițiile Codului penal referitoare la *munca în folosul comunității* sunt aplicabile minorului cu vârsta cuprinsă între 16 și 18 ani. De asemenea, împotriva minorului nu pot fi pronunțate următoarele pedepse: interdicția de a se afla pe teritoriul francez, zile-amendă, interzicerea drepturilor civice, civile și de familie, inter-

activities related to the committed acts and that is located outside the usual place of residence; 8. Execution of school work; 9. The solemn warning; 10. Placement in a school with boarding school facilities for a period of 1 year with the possibility that the minor will return to the family during weekends and school holidays; 11. The prohibition to travel on the public road between 23:00 and 06:00 without being accompanied by one of his parents or the holder of the parental authority, for a period not exceeding 3 months, with the possibility of renewing it only once. 12. Obligation to follow, for a maximum period of 1 year, a civic training course [13].

Regarding to the minor who has reached the age of 13, the Court of Juveniles may order one of the following *educational measures*: 1. Entrusting the minor to his/her parents, guardian or a trusted person; 2. Placement in a public or private institution, of education or training; 3. Placement in a medical or medical-educational institution; 4. Placement in a public educational institution with supervision or corrective education; 5. Solemn warning; 6. The measure of day's activity (*measure d'activité de jour*) [13].

According to ordinance no. 45-174/1945, a minor who has reached the age of 13 years may also be subjected to punishments, of which: 1. Custodial sentences, provided that the deprivation penalty applied will not exceed half of the punishment provided by law for that offense. If the punishment provided by law is imprisonment or life imprisonment, cannot be imposed a prison sentence of more than 20 years (Articles 20-2). If the minor has reached the age of 16, the Court of Juveniles may, exceptionally, in view of the circumstances and personality of the minor, may not apply the provisions of the preceding paragraph. In this case, the penalty applicable to a minor between the ages of 16 and 18 may be like that imposed on adults. The minors execute their prison sentence in a specialized section or in a specialized penitentiary for minors. 2. Punishment of home detention under electronic supervision; 3. The penalty of the fine, provided that its amount will not exceed eur 7 500; 4. Punishment to follow an internship (*la peine de stage*).

At the same time, the provisions of the Criminal Code regarding community service are

zicerea de a exercita o funcție publică sau o activitate profesională.

Ordonanța privind minorii delincvenți permite aplicarea dispozițiilor Codului penal relative la renunțarea la *pedeapsă și amânarea pedepsei* minorului cu vârsta cuprinsă între 13 și 18 ani. Totodată, *amânarea pronunțării pedepsei sau a măsurii educative* poate fi dispusă când tribunalul pentru minori consideră această măsură adecvată, în funcție de personalitatea minorului. Amânarea poate fi dispusă pe o durată de cel mult 6 luni [13].

Referitor la regimul sancționator al minorilor din **Spania**, menționăm că inițial, prin legea nr. 4/1992, a fost stabilită vârsta minimă (12 ani) care să permită intervenția autorităților judiciare pentru infracțiuni comise de minori sub 16 ani. De asemenea, a fost introdus „provizoriu” un sistem „hibrid” prin care au fost reglementate forme diverse de reacție social-penală având drept scop ocrotirea dar și reeducarea minorilor, având la bază principiul acțiunii în „cel mai bun interes al minorului” [6, p.21], urmărindu-se integrarea în societate a acestuia și nu pedepsirea prin aplicarea represiunii penale. Noile proceduri instituite erau conforme cu prevederile constituționale. În cazul săvârșirii de infracțiuni cu un grad mic de pericol social, minorii erau dați, direct sau în urma unui avertisment, serviciilor sociale.

Prin legea nr. 4/1992 s-a reglementat instituirea unei comisii tehnice consultative, formată dintr-un psiholog, un asistent social și un educator, aflată la dispoziția procurorilor și judecătorilor, având „rolul esențial” de a facilita organelor judiciare luarea unei decizii cu privire la educarea minorului și la reintegrarea sa socială, prin redactarea unui raport asupra situației psihologice și pedagogice a minorului și a mediului familial. Noile măsuri erau reglementate pentru o aplicare provizorie pentru maxim doi ani. Cu toate acestea, sistemul judiciar nu era scutit de critici și nu era eficient în angajarea răspunderii penale a minorului pentru fapta prevăzută de legea penală săvârșită [14].

La momentul actual, în Spania minorilor li se aplică dispozițiile Codului penal [15] și ale Legii organice nr.5/2000 din 12 ianuarie 2000 care reglementează răspunderea penală a minori-

aplicable to a minor between the ages of 16 and 18. Also, against the minor cannot be imposed the following punishments: the prohibition to be on French territory, days-fine, the prohibition of civic, civil and family rights, the prohibition of exercising a public office or a professional activity.

The ordinance on juvenile offenders allows the application of the provisions of the Criminal Code relating to the *renunciation of the punishment and the postponement of the sentence* of the minor aged between 13 and 18 years. At the same time, the punishment or the educational measure may be ordered when the juvenile court considers this measure appropriate, depending on the personality of the minor. The postponement may be ordered for a period not exceeding 6 months [13].

Referring to the sanctioning regime of minors in **Spain**, we mention that initially, by law nr. 4/1992, was established the minimum age (12 years) to allow the intervention of the judicial authorities for crimes committed by minors under 16 years age. Also, a «hybrid» system was introduced «provisionally» through which were regulated various forms of social-criminal reaction, aiming at protecting but also re-educating minors, based on the principle of action in the «best interest of the minor» [6, p.21], aiming at his integration into society and not punishment by applying criminal repression. The new established procedures were in line with the constitutional provisions. In the case of committing crimes with a low social danger degree, the minors were given, directly or following a warning, to the social services.

By law nr. 4/1992 were established the setting up of a technical advisory committee, consisting of a psychologist, a social worker and an educator, available to prosecutors and judges, having the «essential role» of facilitating the judicial bodies to take a decision on the education of the minor and his/her social reintegration, by drafting a report on the psychological and pedagogical situation of the minor and the family environment. The new measures were regulated for provisional application for a maximum of two years. However, the judiciary was not exempt from criticism and was not effective in holding the minor criminally liable for the committed act

lor [16]. Legea organică respectivă prevede lipsa absolută a răspunderii penale pentru minorii care nu au împlinit 14 ani și lipsa relativă a răspunderii penale pentru minorii cu vârsta cuprinsă între 14 și 18 ani. Dintre minori, se diferențiază, două categorii, de la 14 la 16 ani și de la 16 la 18 ani. Pentru minorii care au împlinit 16 ani, legea prevede o agravare în cazul săvârșirii de infracțiuni cu violență, intimidare sau punerea în pericol a persoanei. Potrivit art.7 al Legii nr.5/2000, măsurile pe care judecătorii pentru juvenili le pot impune minorilor infractori, ordonate în funcție de restricționarea drepturilor pe care le implică, sunt următoarele:

– *Internarea în regim închis* – persoanele supuse acestei măsuri vor fi internate într-un centru unde vor desfășura activități educative, de formare profesională, de petrecere a timpului liber, lucrative.

– *Internarea în regim semideschis* – minorii supuși acestei măsuri vor fi internați într-un centru dar vor desfășura activități educative, lucrative și de petrecere a timpului liber în afara acestuia.

– *Internarea în regim deschis* – persoanele supuse acestei măsuri vor finaliza toate activitățile cuprinse în proiectul educațional și vor beneficia de toate serviciile cuprinse în mediul centrului, fiind internați obișnuiți ai acestuia, în concordanță cu programa și regulamentul intern al centrului.

– *Internare terapeutică* – în centrele de acest tip se va acorda o educație specială și individualizată minorilor delincvenți care suferă de anomalii sau schimbări psihice ori prezintă un stadiu de dependență de băuturi alcoolice, droguri sau substanțe psihotrope ori modificări la nivelul percepției realității.

– *Tratament ambulatoriu* – persoanele contra cărora s-a dispus această măsură vor trebui să meargă în centrul desemnat la intervalele de timp stabilite pentru a primi tratamentul adecvat anomaliei sau alterației psihice de care suferă, tratament adecvat pentru dependența de băuturi alcoolice sau substanțe psihotrope.

– *Asistență într-un centru de zi* – minorii supuși unei astfel de măsuri vor locui la domiciliul lor și vor merge într-un centru complet integrat în comunitate, unde vor desfășura activități de sprijin, activități educative, lucrative și de petrecere a

provided for by the criminal law [14].

At the moment, in Spain minors are subject to the provisions of the Criminal Code [15] and the Organic Law No. 5/2000 of 12 January 2000 regulating the criminal liability of minors [16]. That organic law provides for the absolute absence of criminal liability for minors under the age of 14 and the relative absence of criminal liability for minors aged between 14 and 18 years. Among the minors, are differentiated two categories, from 14 to 16 years and from 16 to 18 years. For minors who have reached the age of 16, the law provides for an aggravation in the case of committing violent crimes, intimidation or endangering the person. According to art.7 of the Law no.5/2000, the measures that judges for juveniles may impose on juvenile minors, ordered according to the restriction of the rights they involve, are the following:

– *Placing in closed regime* – the persons subjected to this measure will be held in a center where they will carry out educational, professional training, leisure, lucrative activities.

– *Placing in semi-open regime* – the minors subjected to this measure will be held in a center, but will carry out educational, lucrative and leisure activities outside it.

– *Placing in open regime* – the persons subjected to this measure will complete all the activities included in the educational project and will benefit from all the services included in the center's environment, being regular held, in accordance with the curriculum and internal regulation of the center.

– *Therapeutic hospitalization* – in centers of this type, will be given a special and individualized education to delinquent minors who suffer from anomalies or mental changes or present a stage of dependence on alcoholic beverages, drugs or psychotropic substances or changes in the perception of realities.

– *Outpatient treatment* – people against whom has been ordered this measure will have to go to the designated center at the established time intervals in order to receive the appropriate treatment for the anomaly or mental alteration they suffer from, adequate treatment for dependence on alcoholic beverages or psychotropic substances.

– *Assistance in a day care center* – minors

timpului liber.

– *Prezență la sfârșit de săptămână* – minorii împotriva cărora s-a dispus o astfel de măsură vor rămâne în centru de vineri seara până duminică noaptea pe perioada unui număr de maxim 36 de ore, cu excepția orelor, desemnate de judecător, pe care trebuie să le dedice temelor.

– *Libertatea supravegheată* – prin această măsură se urmărește activitatea minorului delinvent precum și asistența acestuia la școală, la centrul de formare profesională sau la locul de muncă, potrivit situației, oferindu-se ajutor pentru eliminarea factorilor care au dus la comiterea infracțiunii.

– *Conviețuirea cu altă persoană, cu familia sau un grup educativ* – minorul care a primit această măsură trebuie să conviețuiască, pe durata de timp stabilită de judecător, cu altă persoană, cu o altă familie diferită de a sa sau cu un grup educativ, atent selecționat pentru a orienta minorul în procesul său de socializare.

– *Prestații în beneficiul comunității* – minorul care a fost supus unei astfel de măsuri nu o va îndeplini dacă nu-și va da acordul pentru a desfășura activități neremunerate cerute în interesul societății sau al persoanelor sărace. Se vor realiza doar prestațiile care vor trebui să acopere prejudiciul adus prin comiterea infracțiunii.

– *Realizarea de teme socio-educative* – persoana supusă acestei măsuri va trebui să realizeze, fără internare sau libertate supravegheată, activități specifice cu conținut educativ, destinate facilitării dezvoltării competențelor sale sociale.

– *Admonestarea* – această măsură va consta în represiunea minorului realizată de către judecător cu scopul de a-l face să înțeleagă gravitatea faptelor comise și a consecințelor acestora sau a celor pe care le-ar fi putut avea, îndemnând minorul ca pe viitor să nu mai comită astfel de fapte.

– *Deposdarea de permisul de conducere al ciclomotoarelor sau a vehiculelor sau de dreptul de a-l obține ori de licențele administrative pentru vânătoare sau pentru folosirea oricărei arme* – această măsură se va impune când delictul a fost comis folosind un ciclomotor, un vehicul, o armă.

– *Descalificare absolută* – în conformitate cu dispozițiile adiționale ale legii, măsura descalficării absolute produce privarea definitivă de toa-

subjected to a such measure will live at their home and will go to a center fully integrated in the community, where they will carry out support activities, educational, lucrative and leisure activities.

– *Presence on weekends* – minors against whom has been ordered such a measure will remain in the center from Friday evening to Sunday night for a maximum of 36 hours, except for the hours, designated by the judge, which they must dedicate to the homework.

– *Supervised freedom* – this measure aims at the activity of the delinquent minor as well as his assistance at school, at the vocational training center or at the workplace, according to the situation, offering help to eliminate the factors that led to the committing of the crime.

– *Living with another person, with the family or with an educational group* – the minor who has been subjected to this measure must live, for the period of time set by the judge, with another person, with another family different from his or hers or with an educational group, carefully selected to guide the minor in his/her socialization process.

– *Community benefits* – the minor who has been subjected to such a measure will not perform it if he or she does not give his/her consent to carry out unpaid activities required in the interests of society or poor people. Will be done only the benefits that cover the damage caused by the committing of the crime.

– *Realization of socio-educational themes* – the person subject to this measure will have to carry out, without hospitalization or supervised freedom, specific activities with educational content, aimed at facilitating the development of his social competences.

– *Admonition* – this measure will consist in the repression of the minor carried out by the judge in order to make him understand the seriousness of the committed acts and their consequences or of those he may have had, urging the minor not to commit such acts in the future.

– *Dispossession of the driving license of cyclomotors or vehicles or of the right to obtain it or of administrative licenses for hunting or for the use of any weapon* – this measure will be imposed when the offence was committed using a cyclomotor, a vehicle, a weapon.

– *Absolute disqualification* – in accordance

te onorurile, slujbele și sarcinile publice la care a recurs, deși erau electiv; precum și incapacitatea pentru a obține pe viitor astfel de onoruri, sarcini sau slujbe publice sau de a fi ales pentru o sarcină publică pe timpul măsurii [6, p.27-29].

Măsurile de internare constau în două perioade: prima va fi realizată în centrul corespunzător, a doua va fi efectuată sub un regim de libertate supravegheat (probațiune), în modalitatea aleasă de către judecător. Se impune precizarea că, în condițiile legislației spaniole, măsura internării într-un regim închis poate fi aplicată numai atunci când: faptele comise de către minori sunt clasificate în Codul penal ori în legile penale speciale ca infracțiuni grave; faptele sunt clasificate ca infracțiuni mai puțin grave, dar la săvârșirea lor au fost utilizate violențe sau intimidări împotriva persoanelor ori s-a generat un risc grav pentru viața persoanelor sau integritatea lor fizică; faptele clasificate ca infracțiuni sunt comise de un grup sau minorul aparține sau acționează în interesul unei organizații sau asociații, chiar și de natură tranzitorie, care este dedicată realizării unor astfel de activități. Acțiunile sau inacțiunile din imprudență nu pot fi sancționate cu măsuri de internare într-un regim închis [17, p. 36-37].

În **Codul penal al României** este dedicat un compartiment separat unei singure cauze de neimputabilitate – **minoratul** (Titlul V - art. 113-134) care este descris sub aspectul:

- regimului răspunderii penale a minorului,
- regimului măsurilor educative neprivative de libertate;
- regimului măsurilor educative privative de libertate;
- dispozițiilor comune [18].

Așa cum reiese din art.113 C. pen. român, legiuitorul a împărțit vârsta minorității în trei perioade distincte: până la vârsta de 14 ani este prevăzută o prezumție absolută de incapacitate penală, minorul fiind considerat ca total lipsit de discernământ; între 14 și 16 ani, în privința minorului funcționează o prezumție relativă de incapacitate penală; între 16 și 18 ani - minorul răspunde penal. În acest caz există o prezumție legală relativă de capacitate penală – se presupune, până la proba contrarie, că minorul avea discernământ la data comiterii faptei prevăzute de legea penală.

with the additional provisions of the law, the measure of absolute disqualification produces the definitive deprivation of all the honours, jobs and public tasks to which it resorted, although they were elective; as well as the inability to obtain such honours, public tasks or services in the future or to be elected for a public task during the measure [6, p.27-29].

The placement measures consist of two periods: the first will be carried out in the appropriate center, the second will be carried out under a supervised freedom regime (probation), in the manner chosen by the judge. It should be noted that, according to the Spanish legislation, the measure of internment in a closed regime can be applied only when: the acts committed by minors are classified in the Criminal Code or in the special criminal laws as serious crimes; acts are classified as less serious crimes, but in their committing has been used violence or intimidation against persons or has been created a serious risk to the lives of persons or their physical integrity; acts classified as a criminal offence are committed by a group or the minor belongs to or acts in the interests of an organization or association, even of a transitional nature, which is dedicated to carrying out such activities. Actions or inactions committed recklessly cannot be sanctioned with measures of internment in a closed regime [17, p.36-37].

In the Criminal Code of **Romania** is dedicated a separate compartment to a single cause of inimputability – the **minority** (Title V – art. 113-134) which is described under the aspect:

- the regime of criminal liability of the minor,
- the regime of non-custodial educational measures;
- the regime of custodial educational measures;
- common provisions [18].

As it is resulting from art.113 of Criminal Code of Romania, the legislator divided the age of the minority into three distinct periods: until the age of 14 years is provided an absolute presumption of criminal incapacity, the minor being considered as totally indiscriminate; between 14 and 16 years, a relative presumption of criminal incapacity operates in the minor's case; between 16 and 18 years - the minor is criminally liable. In this case there is a relative legal presumption of criminal capacity – it

Potrivit art.114 alin. (1) C. pen. român, față de minorul care, la data săvârșirii infracțiunii, avea vârsta cuprinsă între 14 și 18 ani se ia o măsură educativă neprivativă de libertate, iar conform alineatului (2) al aceluiași articol față de minorul prevăzut în alin. (1) se poate lua o măsură educativă privativă de libertate în următoarele cazuri: dacă a mai săvârșit o infracțiune pentru care i s-a aplicat o măsură educativă ce a fost executată ori a cărei executare a început înainte de comiterea infracțiunii pentru care este judecat; atunci când pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea săvârșită este închisoarea de 7 ani sau mai mare ori detențiunea pe viață [18].

În dispozițiile art. 115 C. pen. este reglementat cadrul juridic general al măsurilor educative care pot fi luate față de minorii infractori. Astfel, măsurile educative neprivative de libertate sunt: stagiul de formare civică; supravegherea; consemnarea la sfârșit de săptămână; asistarea zilnică, iar măsurile educative privative de libertate sunt: internarea într-un centru educativ; internarea într-un centru de detenție [18].

Pe durata executării măsurilor educative neprivative de libertate, instanța poate impune minorului una sau mai multe dintre următoarele obligații: a) să urmeze un curs de pregătire școlară sau formare profesională; b) să nu depășească, fără acordul serviciului de probațiune, limita teritorială stabilită de instanță; c) să nu se afle în anumite locuri sau la anumite manifestări sportive, culturale ori la alte adunări publice, stabilite de instanță; d) să nu se apropie și să nu comunice cu victima sau cu membri de familie ai acesteia, cu participanții la săvârșirea infracțiunii ori cu alte persoane stabilite de instanță; e) să se prezinte la serviciul de probațiune la datele fixate de acesta; f) să se supună măsurilor de control, tratament sau îngrijire medicală [18].

Măsura educativă a internării într-un centru educativ constă în internarea minorului într-o instituție specializată în recuperarea minorilor, unde va urma un program de pregătire școlară și formare profesională potrivit aptitudinilor sale, precum și programe de reintegrare socială.

Măsura educativă a internării într-un centru de detenție constă în internarea minorului într-o instituție specializată în recuperarea minorilor, cu

is assumed, until proven otherwise, that the minor had discernment at the time of committing the act provided for by the criminal law.

According to art.114 para. (1) of Criminal Code of Romania, in relation to the minor who, at the time of committing the crime, was between 14 and 18 years old, is taken a non-custodial educational measure, and according to paragraph (2) of the same article towards the minor referred to in para. (1) an educational measure involving deprivation of liberty may be taken in the following cases: if he has committed an offence for which has been applied an educational measure which has been executed or the execution of which began before the committing of the offence for which he is being tried; when the punishment provided by law for the committed offence is imprisonment of 7 years or more or life imprisonment [18].

In the provisions of Article 115 of Criminal Code of Romania is established the general legal framework of the educational measures that can be taken against juvenile offenders. Thus, the non-custodial educational measures are: the civic training stage; supervision; recording on weekends; daily assistance, and the custodial educational measures are: internment in an educational center; internment in a detention center [18].

During the execution of non-custodial educational measures, the court may impose to the minor one or more of the following obligations: a) to attend a course of school training or vocational training; b) not to exceed, without the consent of the probation service, the territorial limit established by the court; c) not to be in certain places or at certain sporting events, cultural or other public gatherings, established by the court; d) not to approach or communicate with the victim or his/her family members, with the participants in the committing of the crime or with other persons established by the court; e) to present themselves to the probation service on the dates fixed by it; (f) to follow control, treatment or medical care measures [18].

The educational measure of placement in an educational center consists in admitting the minor to an institution specialized in the recovery of minors, where he will follow a program of school training and professional training according to his skills, as well as social reintegration programs.

The educational measure of placement in a

regim de pază și supraveghere, unde va urma programe intensive de reintegrare socială, precum și programe de pregătire școlară și formare profesională potrivit aptitudinilor sale. Internarea se dispune pe o perioadă cuprinsă între 2 și 5 ani, în afară de cazul în care pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea săvârșită este închisoarea de 20 de ani sau mai mare ori detențiunea pe viață, când internarea se ia pe o perioadă cuprinsă între 5 și 15 ani [18]. De asemenea, potrivit reglementărilor din legea penală a României, infracțiunea comisă de minor nu atrage o pedeapsă penală, fapt pentru care nu poate fi invocată și admiterea stării de recidivă infracțională [18].

Concluzii. Urmărind experiența statelor străine în materia reglementării răspunderii penale a minorilor, considerăm oportună sistematizarea normelor ce vizează minoritatea într-un capitol separat al Codului penal al Republicii Moldova (cum este reglementat, de exemplu, în Codul penal al României). De asemenea, considerăm necesar ca legiuitorul să revizuiască sistemul de sancțiuni aplicabile minorilor, astfel încât să fie posibilă înlocuirea modelului represiv de sancționare a minorilor cu un model mai liberal, ceea ce ar permite racordarea sistemului de răspundere penală a minorilor la standardele europene și internaționale în domeniu. Astfel, în prezent, adaptarea legislației naționale, inclusiv cea privitoare la minori, la reglementările europene, devine obligatorie, cel puțin sub raportul principiilor ei fundamentale, din momentul în care țara noastră s-a angajat în reforma juridică, reclamată de tranziția la o societate deschisă și democratică.

Pentru actuala politică penală, ce vizează prioritar prevenirea delincvenței în rândul minorilor, exigențele care decurg din obiectivele umaniste cu privire la constituirea unui nou sistem instituțional și a unui spațiu european de libertate, securitate și justiție, reprezintă suportul direcțiilor sale de intervenție și totodată garanția asigurării unui echilibru al măsurilor pe care aceasta le generează.

detention center consists in the internment of the minor in an institution specialized in the recovery of minors, with security and supervision regime, where he will follow intensive programs of social reintegration, as well as school training programs and professional training according to his skills. The internment is ordered for a period between 2 and 5 years, unless the punishment provided by law for the committed offence is imprisonment of 20 years or more or life imprisonment, when internment is taken for a period between 5 and 15 years [18]. Also, according to the provisions of the Romanian criminal law, the crime committed by the minor does not attract a criminal punishment, for which cannot be invoked the admission of the state of criminal recidivism [18].

Conclusions. Following the experience of foreign states in the field of regulating the criminal liability of minors, we consider it opportune to systematize the norms regarding the minority in a separate chapter of the Criminal Code of the Republic of Moldova (as regulated, for example, in the Criminal Code of Romania). We also consider it necessary for the legislator to review the system of sanctions applicable to minors, so that it is possible to replace the repressive model of sanctioning minors with a more liberal model, which would allow the system of criminal liability of minors to be connected to European and international standards in the field. Thus, now, the adaptation of the national legislation, including that relating to minors, to the European regulations, becomes mandatory, at least in terms of its fundamental principles, from the moment our country has engaged in the legal reform, claimed by the transition to an open and democratic society.

For the current criminal policy, which aims, as a matter of priority, the prevention of delinquency among minors, the requirements arising from the humanistic objectives regarding the establishment of a new institutional system and of a European area of freedom, security and justice, represent the support of its intervention directions and, at the same time, the guarantee of ensuring a balance of the measures it generates.

Referințe bibliografice***Bibliographical references***

1. Crișu A. Tratatul infractorului minor în materie penală. Aspecte de drept comparat. București: Ed. C. H. Beck, 2006. 205 p.
2. Brezeanu O. Din istoria regimului sancționator al minorului în România. Revista de Drept Penal, nr. 2/1995, p. 83.
3. Butiuc C. Răspunderea penală a minorilor. În: Revista de drept penal. Anul IX, nr. 4 (octombrie-decembrie). București, 2002. p. 32-37.
4. Hotca M. A. Codul penal. Comentarii și explicații. București: Editura C. H. Beck, 2007. 1598 p.
5. Boroi A., Ungureanu G. Ș. Sistemul sancționator al minorilor într-o viziune europeană. În: Revista de drept penal. Anul IX, nr. 2 (aprilie-iunie). București, 2002. p. 30-31.
6. Brutaru V. Răspunderea minorului în diferite țări europene. În: Revista Universul Juridic, nr. 6/2015. p. 10-34.
7. Gassin R. Criminologie, Deuxieme edition, Ed. Dalloz, 1990, 766 p.
8. Пудовочкин Ю. Е., Пирвагидов С. С. Понятие, принципы и источники уголовного права: сравнительно-правовой анализ законодательства России и стран Содружества Независимых Государств. С.-Пб.: Юрид. центр Пресс, 2003. 297 p.
9. Келина С. Г., Кудрявцев В. Н. Принципы советского уголовного права. М.: Наука, 1988. 176 p.
10. Rusu V., Ghercavii S. Inevitabilitatea și raționalitatea răspunderii penale a minorilor. În: Avocatul poporului, nr. 4-6/2013. p. 1-4
11. Pradel J. Droit penal compare, Dalloz, Paris, 2008. 892 p.
12. Codul penal al Franței https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006070719/ (vizitat: 02.09.2021).
13. Ordonanța nr. 45-174 din 2 februarie 1945 privind minorii delincvenți <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000000517521/> (vizitat: 02.09.2021).
14. Funes J. Adolescentes y conflicto social. Algunas reflexiones sobre le respuesta social, Harlax, 25, 1998. p. 70-87
15. Codul penal al Spaniei. <http://codexpenal.just.ro/laws/Cod-Penal-Spania-RO.html> (vizitat: 03.09.2021).
16. Legea organică nr.5/2000 din 12 ianuarie 2000 care reglementează răspunderea penală a minorilor. <https://www.boe.es/eli/es/lo/2000/01/12/5/con> (vizitat: 03.09.2021).
17. Gurev D., Botnarenco M. Măsurile destinate copiilor în conflict cu legea: Legislația Republicii Moldova și a altor state. În: Materialele conferinței “Infrațiunea – Răspunderea penală – Pedepsa. Drept și Criminologie”, 25-26 martie 2021, Chișinău: CEP USM, 2021. 717 p.
18. Codul penal al României din 17 iulie 2009 (actualizat 2014). Legea nr. 286. În: MO nr. 510 din 24.07.2009. În vigoare la 01.02.2014.

Despre autori:**Radion COJOCARU,**

*doctor în drept, profesor universitar,
director al Școlii doctorale
„Științe penale și drept public”,
Academia „Ștefan cel Mare” a MAI
e-mail: radioncojocaruu@gmail.com*

Valentina RUSSU,

*doctorandă, asistent universitar,
Academia „Ștefan cel Mare” a MAI,
e-mail: valya.cociorva@mail.ru*

About authors:**Radion COJOCARU,**

*PhD, university professor,
Director of the Doctoral School
“Criminal Sciences and Public Law”,
Academy “Ștefan cel Mare” of MIA,
e-mail: radioncojocaruu@gmail.com*

Valentina RUSSU,

*PhD student, university assistant,
Academy “Ștefan cel Mare” of the MIA,
e-mail: valya.cociorva@mail.ru*